

NÁSTŘIKOVÉ TECHNIKY V GC (KAPILÁRNÍ KOLONY)

Bleskově vypařující nástřik (Flash vaporisation injection)

- **Split**
- **Splitless**
- **On-Column**

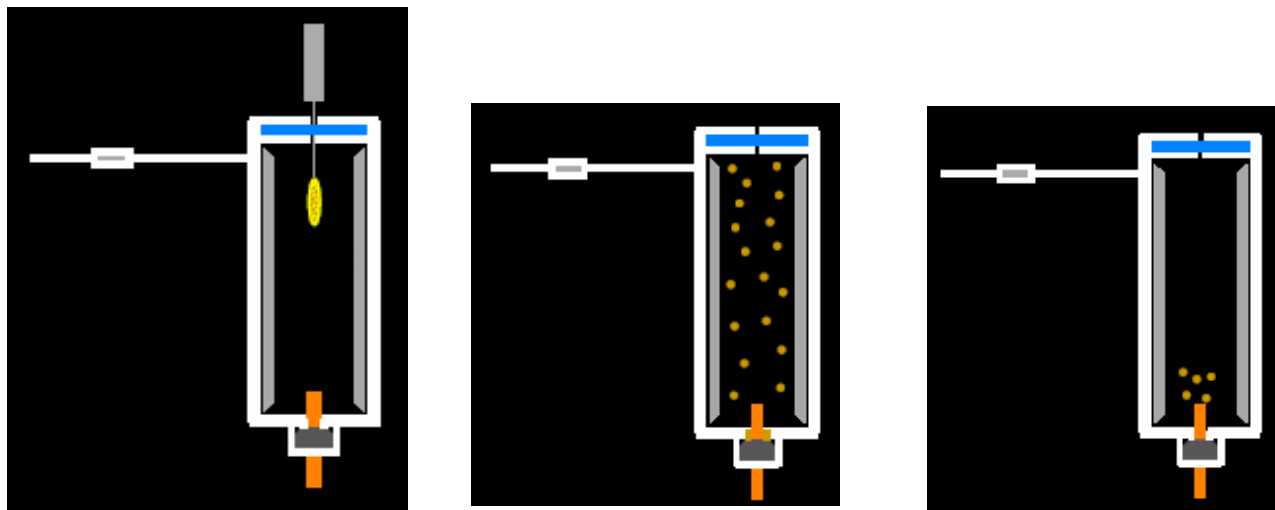
Chladný nástřik (Cool injection)

Nástřik velkých objemů – Large Volume Injection (LVI)

- **On-Column**
- **On-Column-SVE (with solvent vapour exit)**
- **PTV**

Bleskově vypařující nástřík

(Obrázek: Allen K. Vickers, Agilent Technologies)

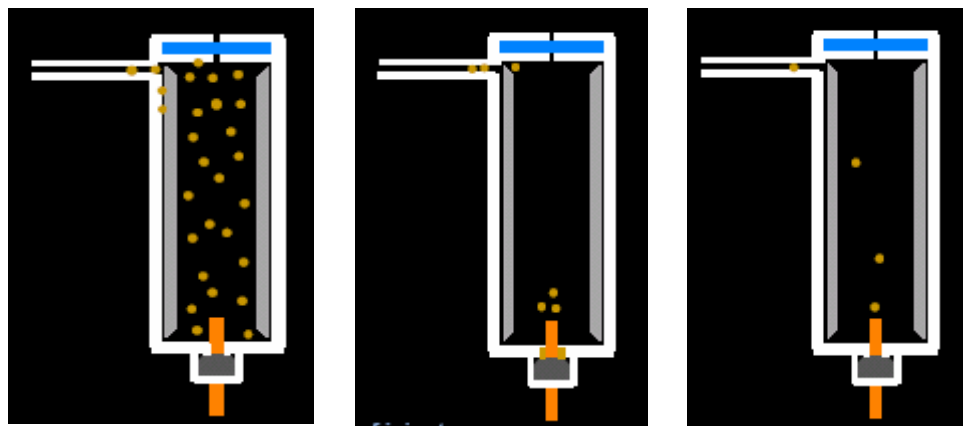
RIZIKA: BACKFLASH a DISKRIMINACE

Bleskově vypařující nástřik

BACKFLASH

- při vypaření nastříknutý vzorek expanduje 100 – 1000 x
- je-li objem par > objem lineru (přeplnění)

(Obrázek: Allen K. Vickers, Agilent Technologies)

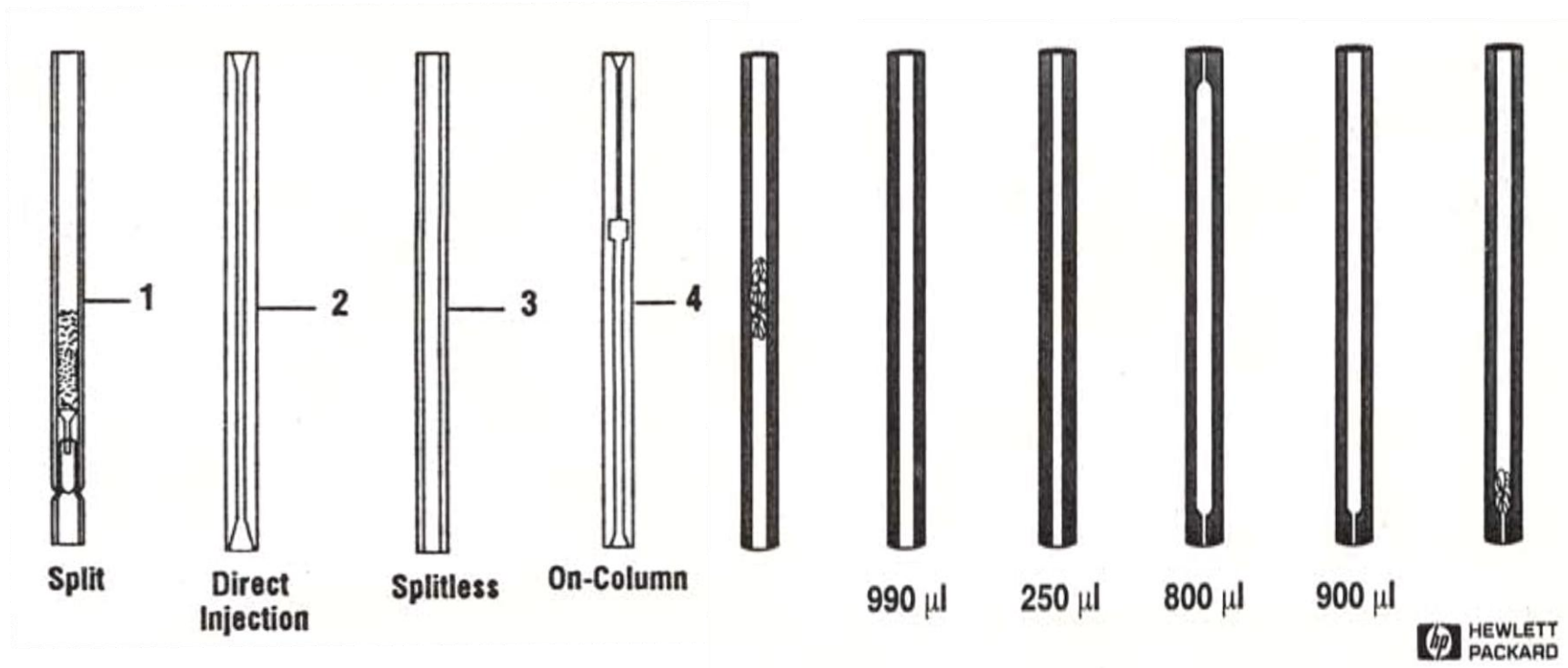
- ztráty analytů
- chvostující rozpouštědlo
- cizí píky ('ghost peaks')

Minimalizace:

- ↑ objem lineru
- ↓ nástřik. objem
- ↓ expandující rozp.
- ↓ teplota nástřiku
- ↑ průtok nosného plynu
- ↑ tlak na hlavu kolony
- ↑ pulzní nástřik

Bleskově vypařující nástřík

Používané linery (inserty, vložky do nástříku)
- definujeme vnitřní objem a chování vzorku

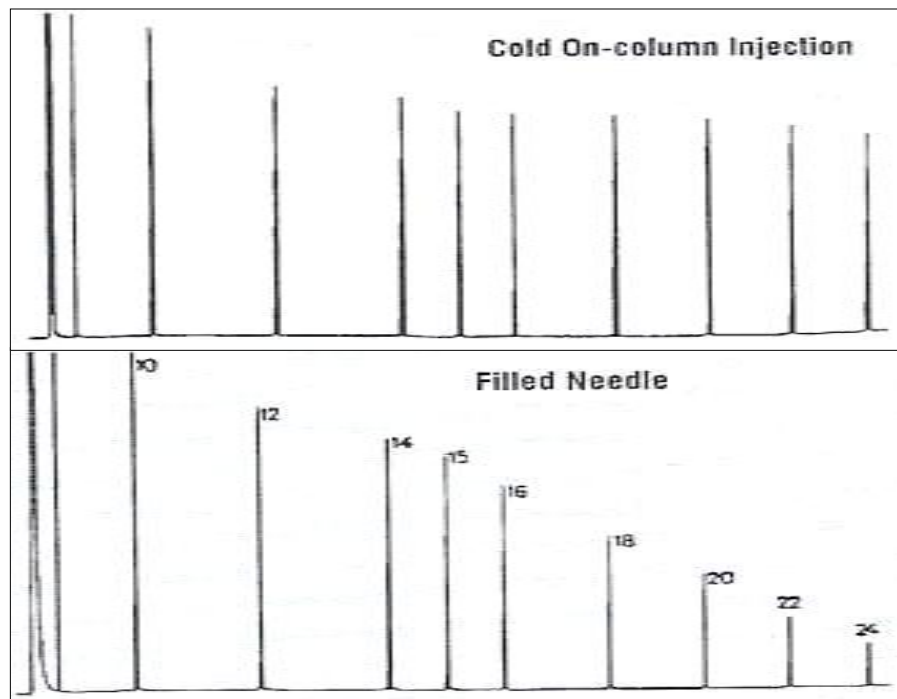
(Obrázek: Hewlett-Packard (Agilent Technologies))

Bleskově vypařující nástřík

DISKRIMINACE

- nastříknutý vzorek $\neq$ vzorek vnesený na kolonu
- způsobeno rozdílnou těkavostí složek vzorku
- $\uparrow$ těkavost $\Rightarrow \uparrow$ do kolony

Důležité faktory:

- efektivní záhřev vzorku
- efektivní míchání par vzorku s MF
- poloha začátku kolony v lineru
- diskriminace v nástříku nebo ve stříkačce
- nutnost dodržovat stejné podmínky

Bleskově vypařující nástřik - manuální techniky

FILLED NEEDLE

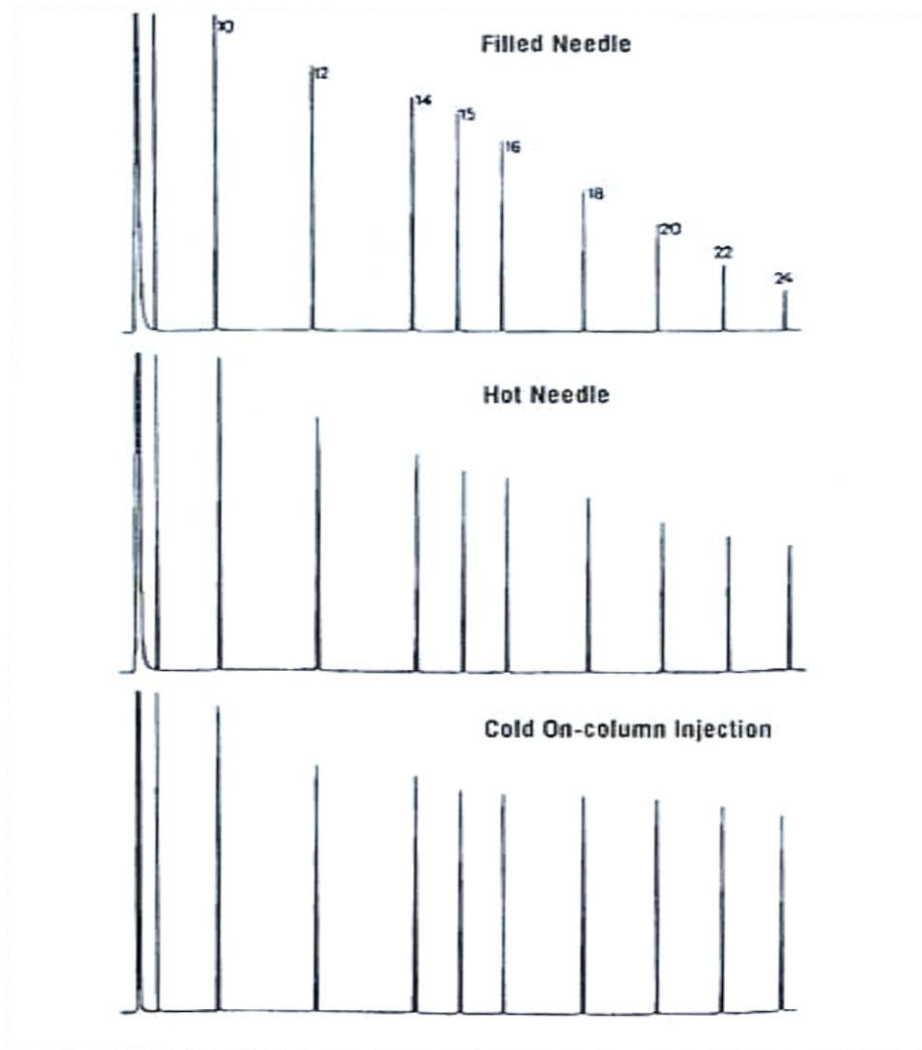
COLD NEEDLE

HOT NEEDLE *

SOLVENT FLUSH *

AIR FLUSH *

***.....nediskriminační
(ve stříkačce)**

(Obrázek: Allen K. Vickers, Agilent Technologies)

Bleskově vypařující nástřik

- manuální vs. automatický (hot needle)

	MANUÁLNÍ		AUTOMATICKÝ	
PCB	Plocha	RSD (%)	Plocha	RSD (%)
28	47896	12	48347	3
52	41066	5	41658	2
101	51353	7	52223	6
153	53425	14	57166	1
138	52353	18	58862	1
180	54007	23	61942	1

Průměr

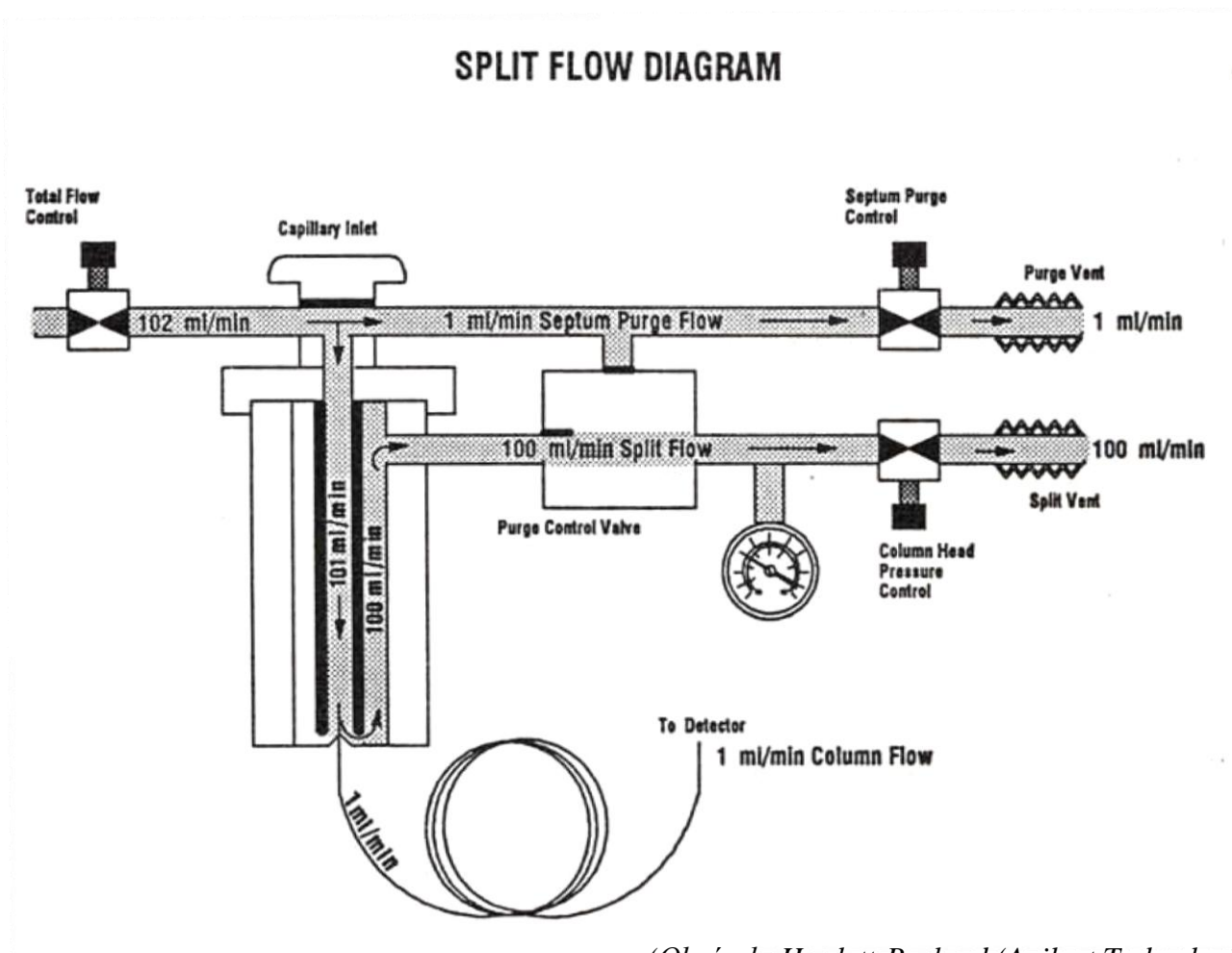
13

2

Parametry nástřikových technik

SPLIT

(Obrázek: Hewlett-Packard (Agilent Technologies))

Parametry nástřikových technik

SPLIT

SPLIT = nástřiková technika s dělením toku nosného plynu

Nastavujeme split(ovací) = dělicí poměr mezi kolonou a odtokem plynu (ze systému)

Split poměr vhodný podle i.d. kolony a koncentrace vzorku

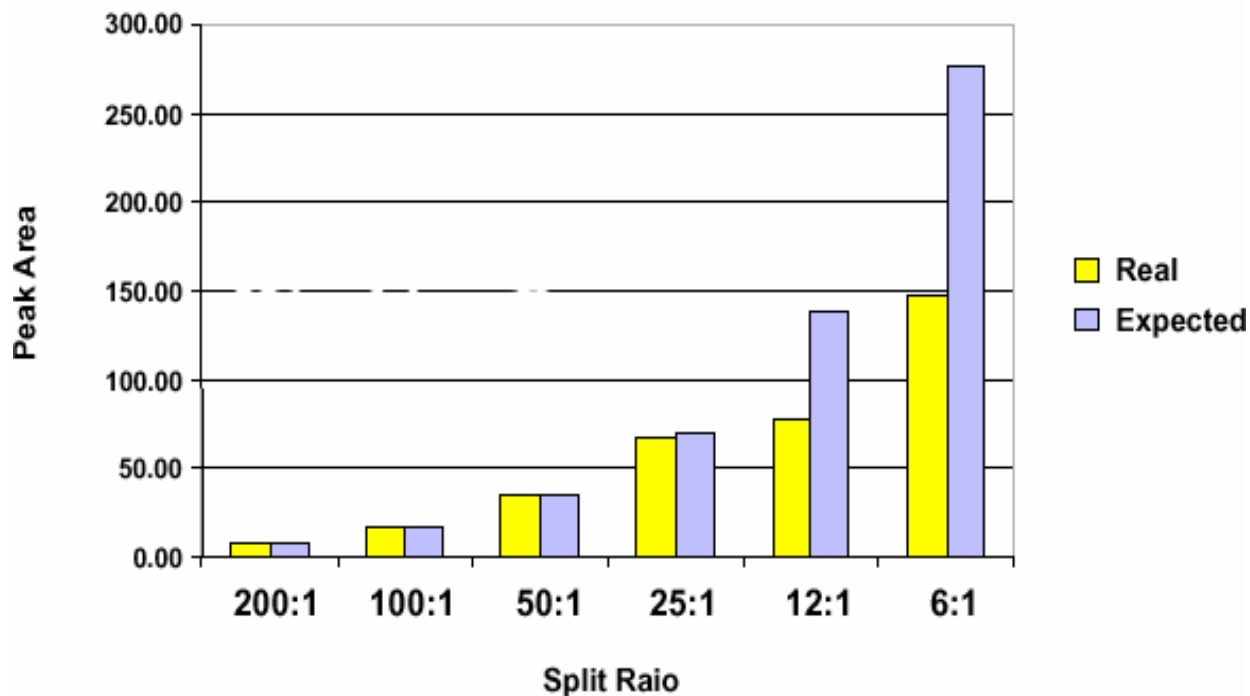
0.1 mm:	1 : 1000	<i>min: 1 : 50</i>
0.2 – 0.32 mm:	1 : 50 - 1 : 500	<i>min: 1 : 10</i>
0.53 mm:	1 : 5 - 1 : 50	<i>min: 1 : 2</i>

Parametry nástřikových technik

SPLIT

Split poměr určuje množství vzorku vnesené na kolonu
Split poměr $\neq$ skutečný poměr rozdělení vzorku

(Obrázek: SGE, www.sge.com)

Parametry nástřikových technik

SPLIT

SPLIT POMĚR

Ideální případ

- vzorek zcela v plynné fázi a homogenně smíchán s nosným plynem

Reálný případ

- vzorek se složkami nestejně těkavosti
- neúplné odpaření
- různá difúzní rychlost složek vzorku
- kolísající split poměr

⇒ **DISKRIMINACE** (zkreslení složení)

⇒ **NÍZKÁ OPAKOVATELNOST**

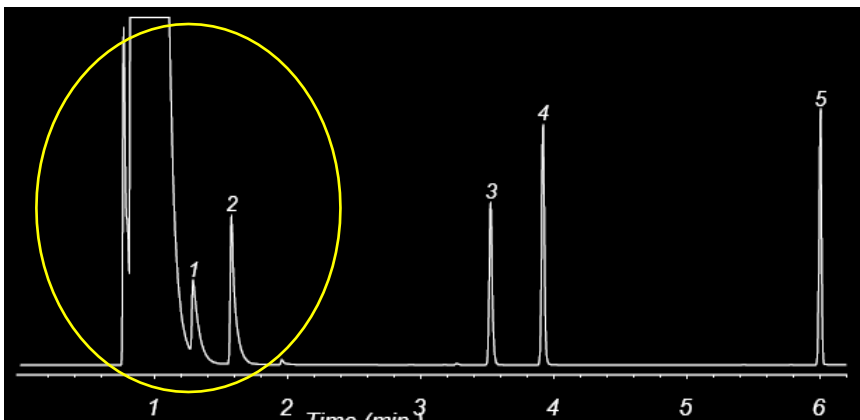
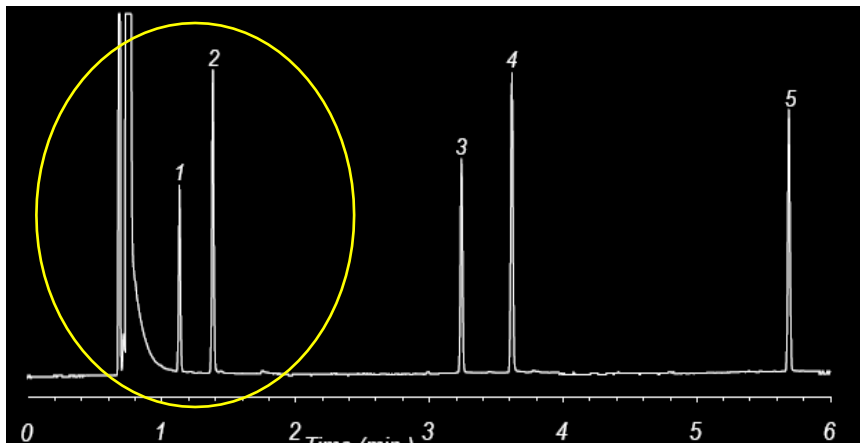

Parametry nástřikových technik

SPLIT

SPLIT POMĚR

1:200

1:5

DB-1 (15m x 0.25mm x 0.25 μ m)

(Obrázek: Hewlett-Packard (Agilent Technologies))

Parametry nástřikových technik

SPLIT

NA SPLIT POMĚR MÁ VLIV

- **těkavost vzorku**
- **typ rozpouštědla**
- **nastřikovaný objem**
- **objem injektoru**
- **technika nástřiku stříkačkou**
- **teplota nástřiku**
- **teplota kolony (rekondenzace vzorku)**
  - * **zóna sníženého tlaku**
  - * **nasátí dalších par vzorku**

Parametry nástřikových technik

SPLIT

OMEZENÍ DISKRIMINACE

- linery (skelná vata)
- zvýšená teplota nástřiku
- rychlý hotneedle

ZVÝŠENÍ OPAKOVATELNOSTI / REPRODUKOVATELNOSTI

- stejný nástřikovaný objem
- stejné rozpouštědlo
- technika vnitřního standardu
- stejná počáteční teplota kolony

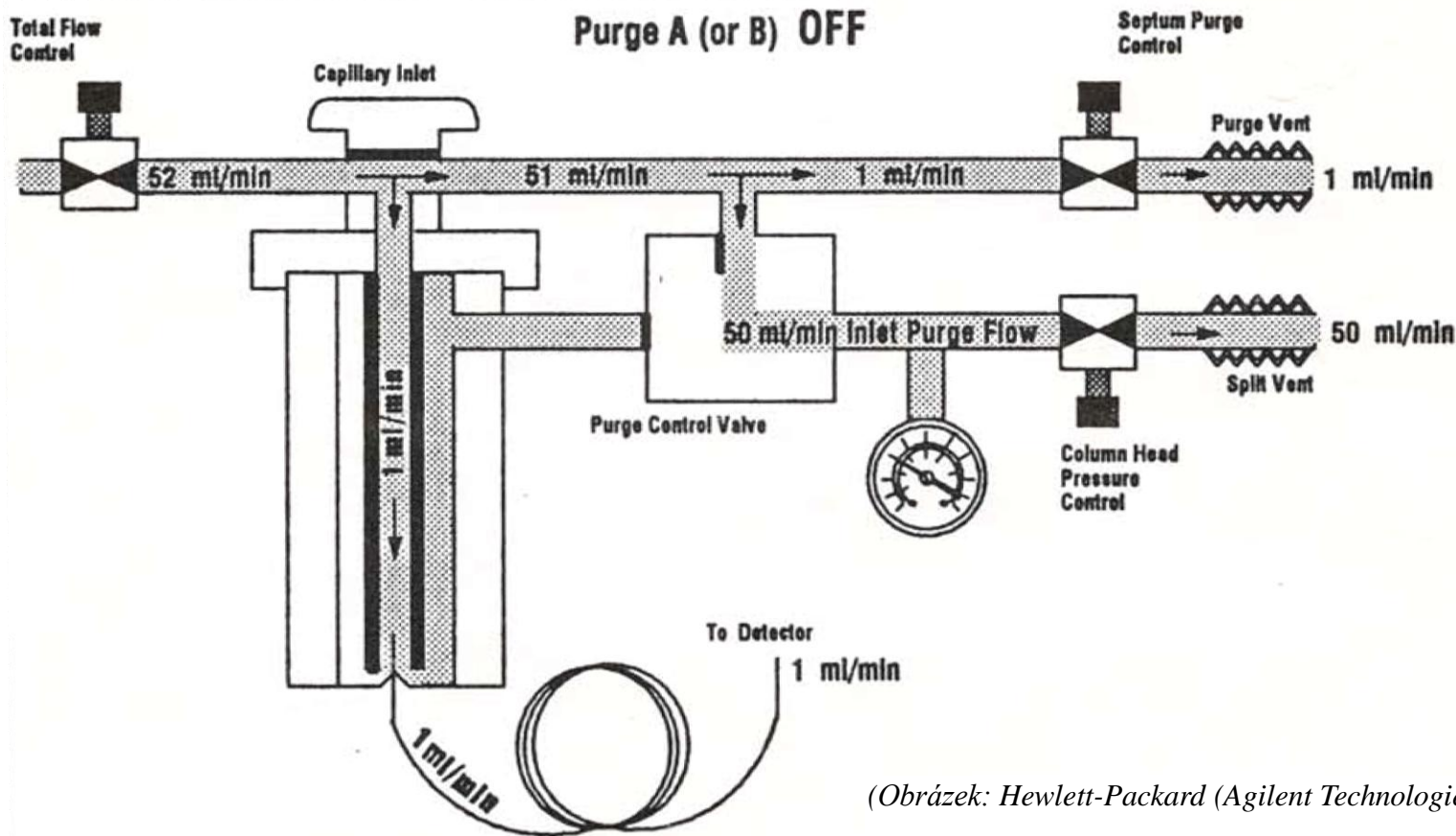
POUŽITELNOST

- analyty eluující se před rozpouštědlem
- vzorky „znečištěné“ - vysoké koncentrace analytů
- při použití kolon s velmi malým i.d.

Parametry nástřikových technik **SPLITLESS**

SAMPLE INTRODUCTION INTO COLUMN – splitless period (1)

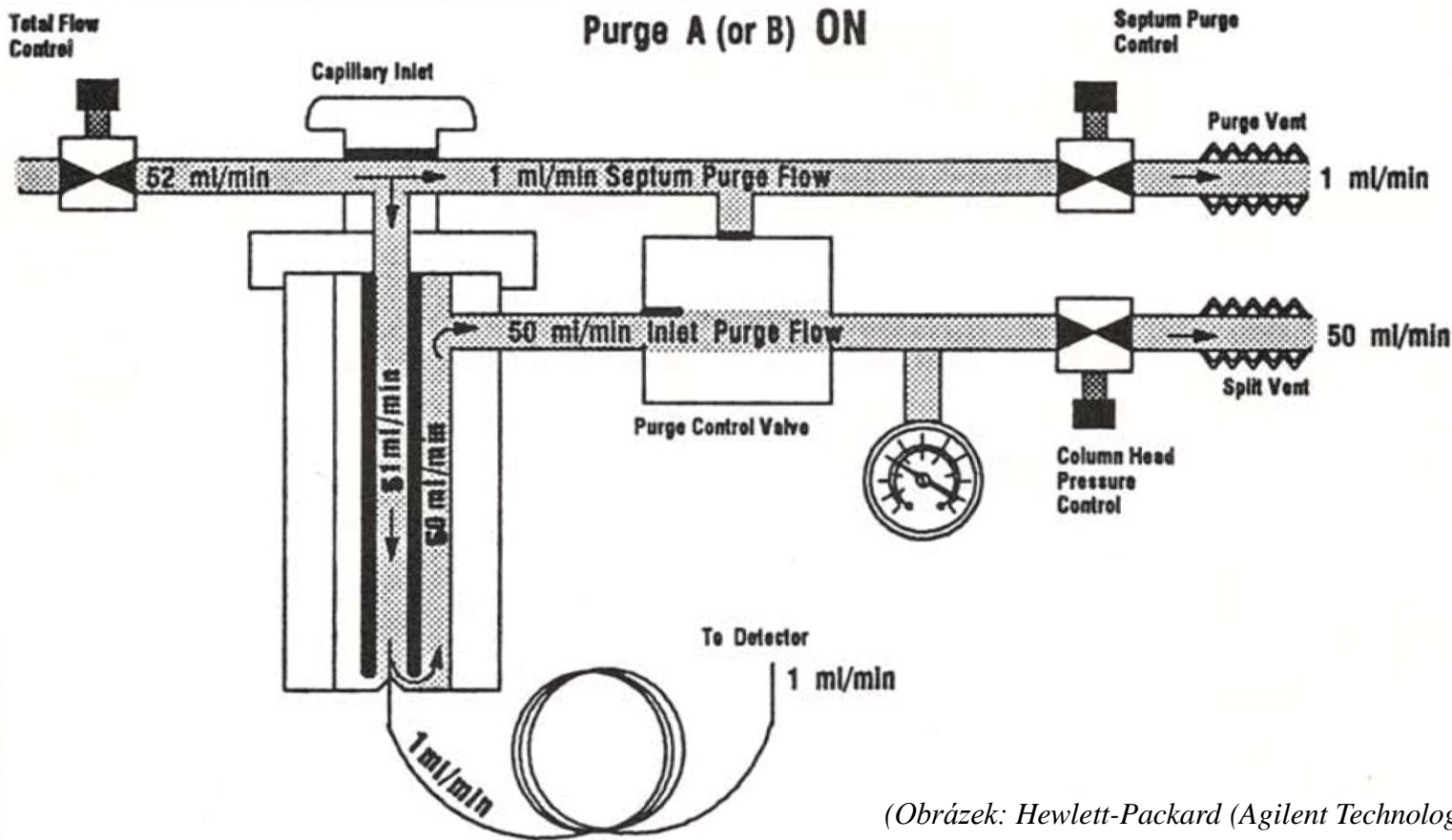

(Obrázek: Hewlett-Packard (Agilent Technologies))

Parametry nástřikových technik **SPLITLESS**

SAMPLE INTRODUCTION INTO COLUMN – split period (2)

(Obrázek: Hewlett-Packard (Agilent Technologies))

Parametry nástřikových technik

SPLITLESS

SPLITLESS PERIODA (t_s) – experimentálně; závisí na:

- vlastnostech rozpouštědla
- vlastnostech analytů
- objemu nástřikového prostoru
- nástřikovaném objemu
- nástřikové rychlosti
- rychlosti nosného plynu

$$t_s = 2 \cdot \frac{V_l}{F}$$

V_l ... objem lineru (ml)

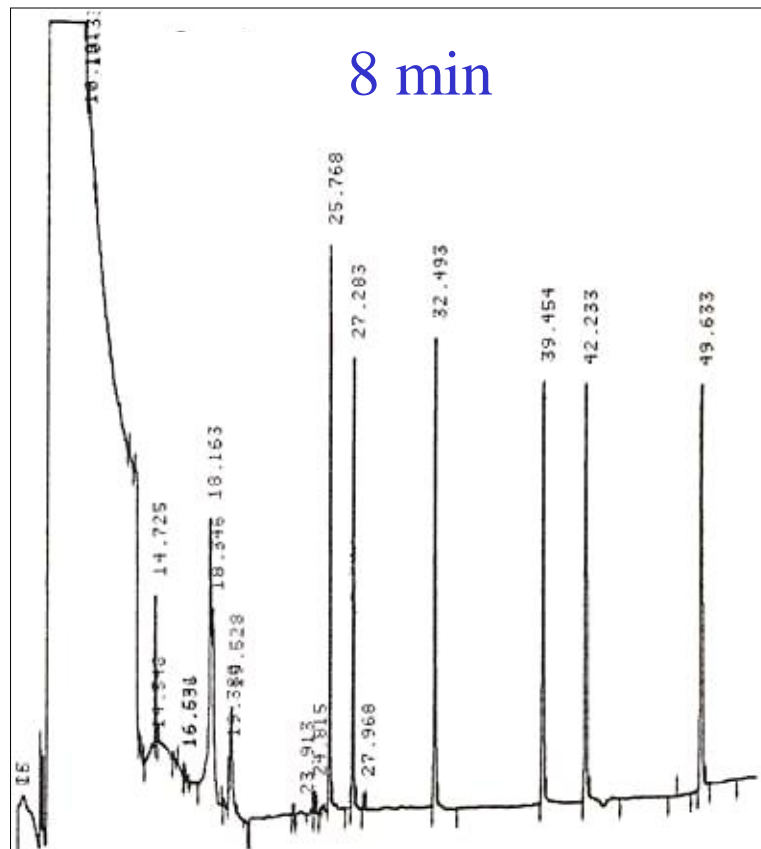
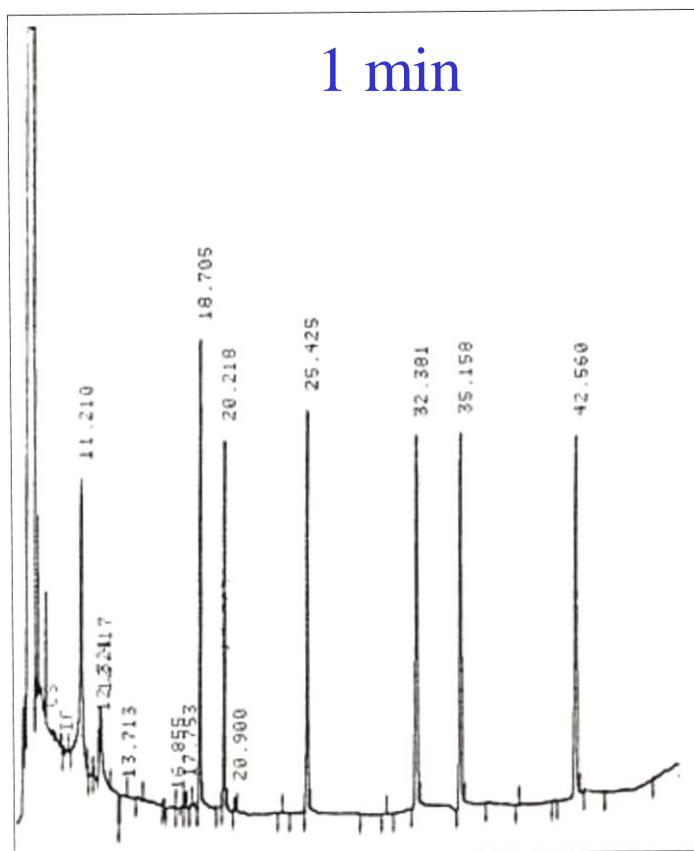
F ... průtok nosného plynu (ml/min)

Teoreticky 1,5 - 2 násobek času potřebného k protečení nosného plynu celým objemem nástřikového prostoru

Parametry nástřikových technik **SPLITLESS**

Rozdílná splitless perioda - 1 vs. 8 min

Nárůst odezvy o 16%, rozšíření zóny rozpouštědla

Parametry nástřikových technik

SPLITLESS

ROZŠIŘOVÁNÍ NANÁŠENÉ ZÓNY

1. V ČASE – pomalý přenos par vzorku z inletu do kolony
2. V PROSTORU – důsledek migrace kapalného vzorku kolonou (1 μ l = 20 – 30 cm)

ZAOSTŘENÍ NANÁŠENÉ ZÓNY

Jestliže $k_{\text{front}} > k_{\text{rear}} \Rightarrow K_D$ vzroste, β klesne
(Rozdělovací poměr $k = K_D / \beta$)

Parametry nástřikových technik

SPLITLESS

ZAOSTŘENÍ NANÁŠENÉ ZÓNY - $k_{\text{front}} > k_{\text{rear}}$

1. Pomocí SF - kolona musí být zchlazena

2. Rozpouštědlem - teplota kolony 25-30 °C pod teplotou b.v. rozpouštědla; nastává kondenzace - vytváří se dočasná sekundární SF s tlustým filmem = oblast s $\downarrow\beta$

- záchyt analytů (s těkavostí podobnou rozp.) v úzkém pásu

- následná programace teploty - postupné odpaření

ROZŠIŘOVÁNÍ PÁSU V PROSTORU - retenční gap

Parametry nástřikových technik

SPLITLESS

ZAOSTŘENÍ NANÁŠENÉ ZÓNY - $k_{\text{front}} > k_{\text{rear}}$

3. Teplotní zaostření - teplota kolony min 150 °C pod teplotou

b.v. nejtěkavějšího analytu, rozpouštědlo prochází, analyty kondenzují

- programace teploty - postupné odpaření - často následuje zaostření pomocí SF

4. Retenční gap - kolona bez SF ($k \rightarrow 0$) - minim. retence

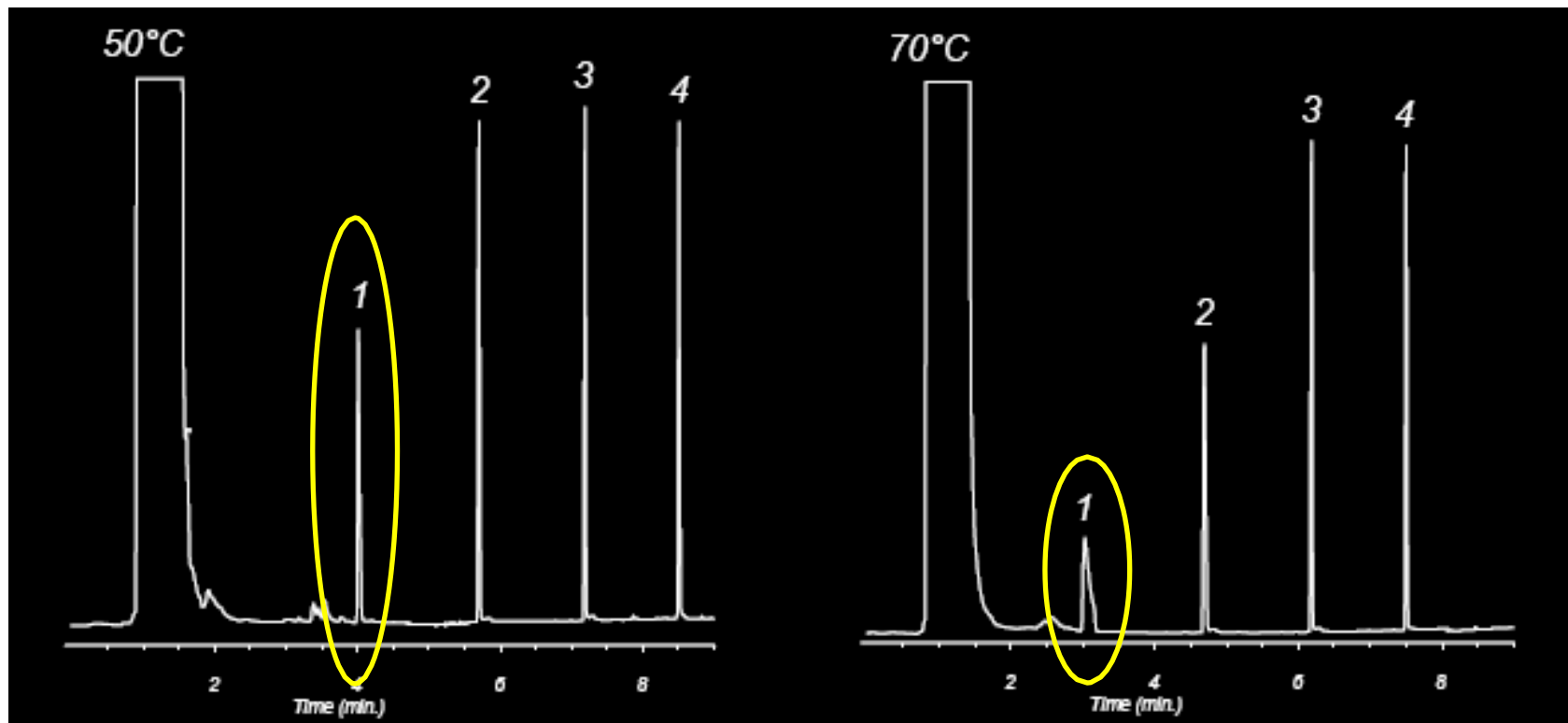
- redukce délky pásu (odpařování rozpouštědla)

- na hlavě kolony zaostření ROZPOUŠTĚDLEM a SF

Parametry nástřikových technik **SPLITLESS**

ZAOSTŘENÍ NANÁŠENÉ ZÓNY ROZPOUŠTĚDLEM

(n-hexan, t.b.v. 68 °C)

(Obrázek: Allen K. Vickers, Agilent Technologies)

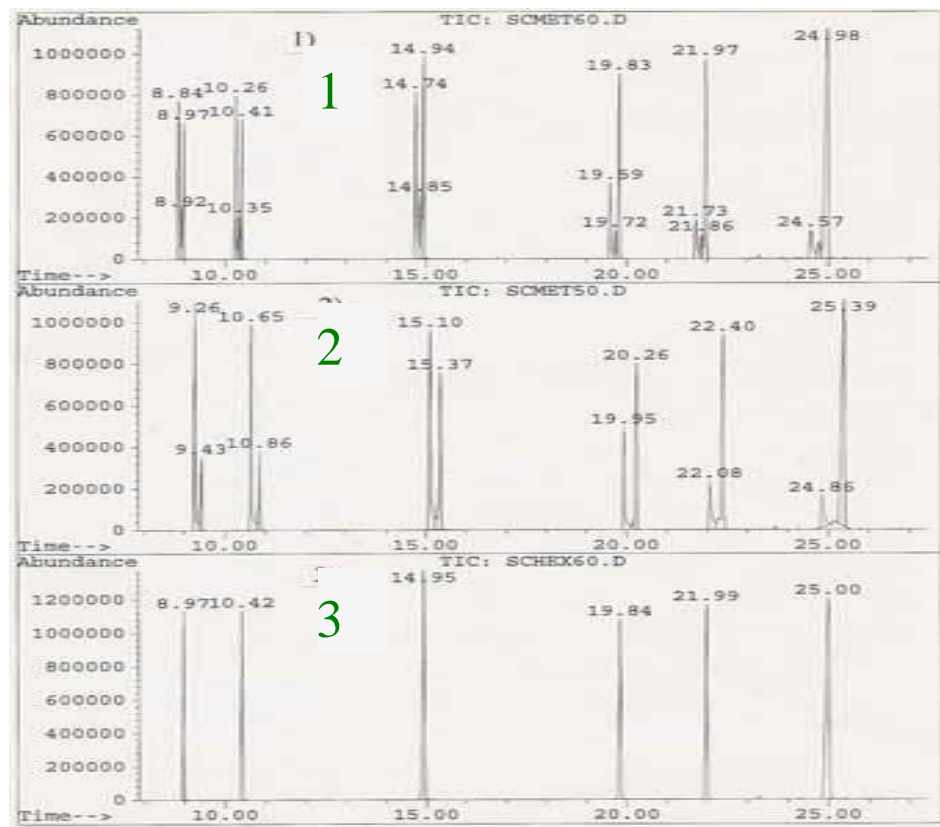
Parametry nástřikových technik **SPLITLESS**

*POLARITA SF VS. POLARITA ROZPOUŠTĚDLA
VS. POČÁTEČNÍ TEPLOTA KOLONY (DB-5, GC/MSD, FTALÁTY)*

1) MeOH, 60 °C

2) MeOH, 50 °C

3) n-Hexan, 60 °C

Parametry nástřikových technik

SPLITLESS

OPTIMALIZACE

- t.b.v. rozpouštědla min o 25 °C < t.b.v. nejtěkavějšího analytu
- počáteční teplota kolony 25 – 30 °C pod t.b.v. rozpouštědla
- stejné nástřikované objemy

POUŽITELNOST

- vzorky zředěné (koncentrace a počet analytů)
- vzorky relativně čisté (různé složky matrice vzorku)

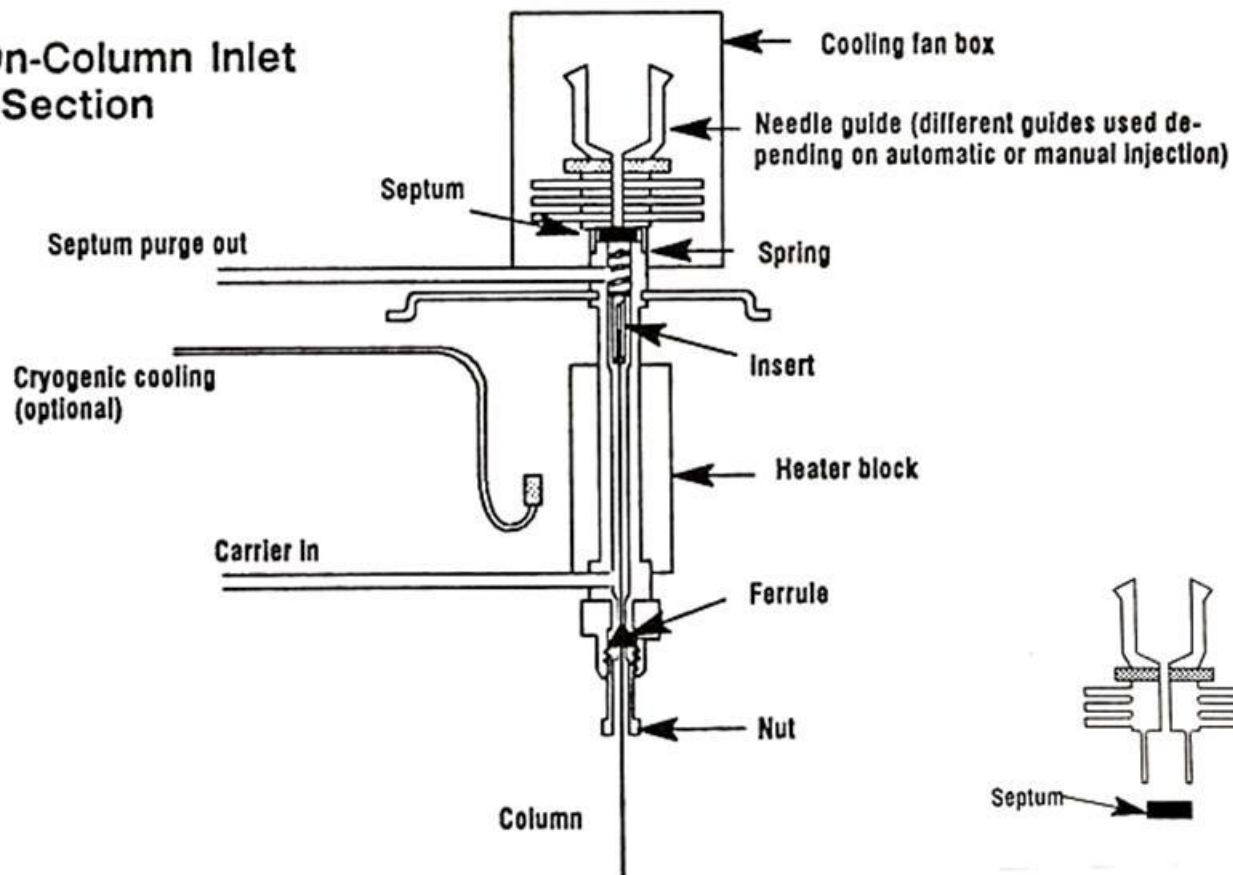

Parametry nástřikových technik

ON-COLUMN

Cool On-Column Inlet Cross Section

(Obrázek: Hewlett-Packard (Agilent Technologies))

Parametry nástřikových technik

ON-COLUMN

Kapalný vzorek je bez předeřtí a smíchání s nosným plynem nanášen přímo do kolony (stříkačkou se zúženou jehlou).

Výhody:

- * NÍZKÉ RIZIKO DEGRADACE analytů během nástřiku
- * ELIMINACE DISKRIMINACE

Nevýhody:

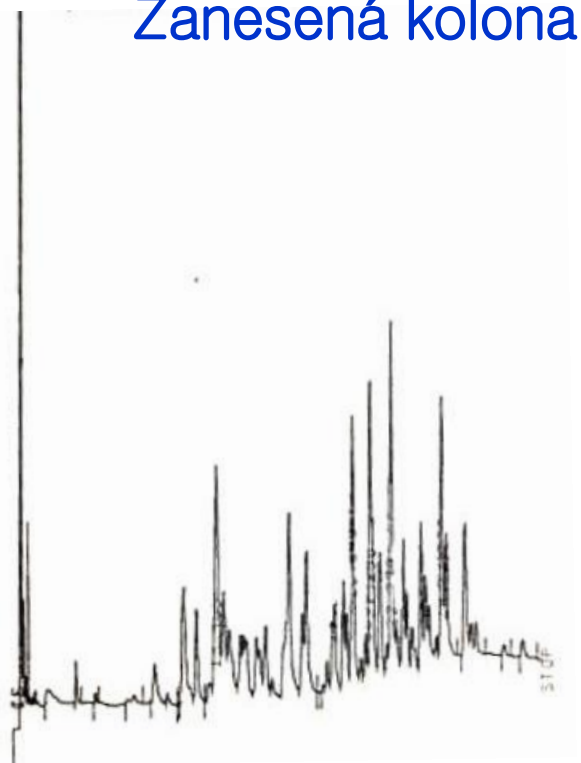
- * KONTAMINACE systému netěkavými látkami
- * ROZŠÍŘOVÁNÍ ZÓN V PROSTORU
- * riziko „BACKFLASH“- $\uparrow$ teplota kolony
 $\Rightarrow$ tlak par $>$ tlak nosného plynu $\Rightarrow$ expanze v obou směrech
 $\Rightarrow$ široký pík rozpouštědla, riziko memory efektů

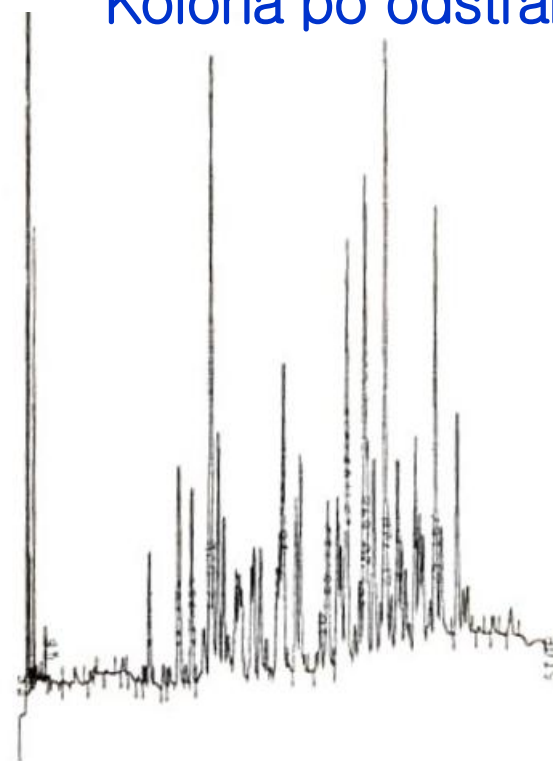
Parametry nástřikových technik ON-COLUMN

DEPOZICE NETĚKAVÝCH LÁTEK V KOLONĚ

Zanesená kolona

Kolona po odstranění 1 m

⇒ **RETENČNÍ GAP** (možnost nástřiku větších objemů)

Parametry nástřikových technik

ON-COLUMN

SNÍŽENÍ RIZIKA "BACKFLUSH":

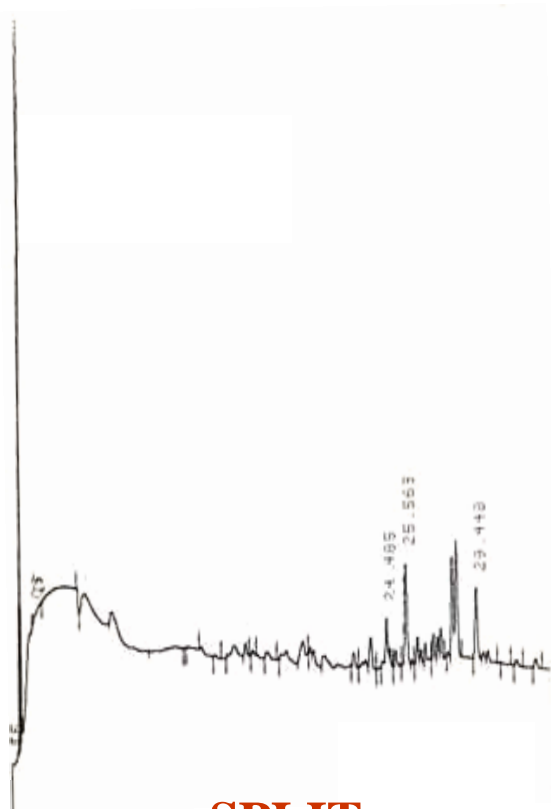
- teplota kolony $\leq$ t.b.v. rozpouštědla
- nástřik rychlý, nepřerušovaný
- nástřik malých objemů
- větší průtok
- přídatné chlazení v místě nástřiku
- po nástřiku prudce zvýšit teplotu kolony
- **kombinace chlazení a pulzního nástřiku**

POUŽITELNOST:

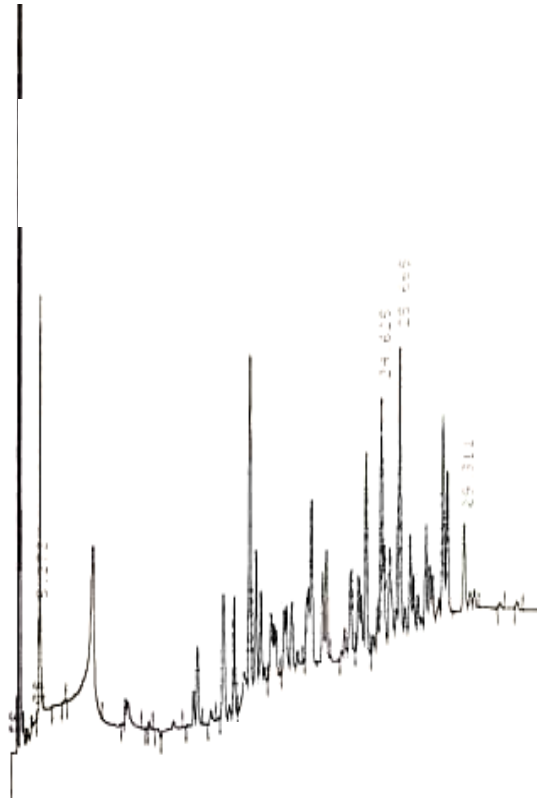
- vzorky zředěné, „čisté“
- analyty eluující se před rozpouštědlem nemohou být zaostřeny
- **vysoká odezva $\Rightarrow$ nízké LOD**

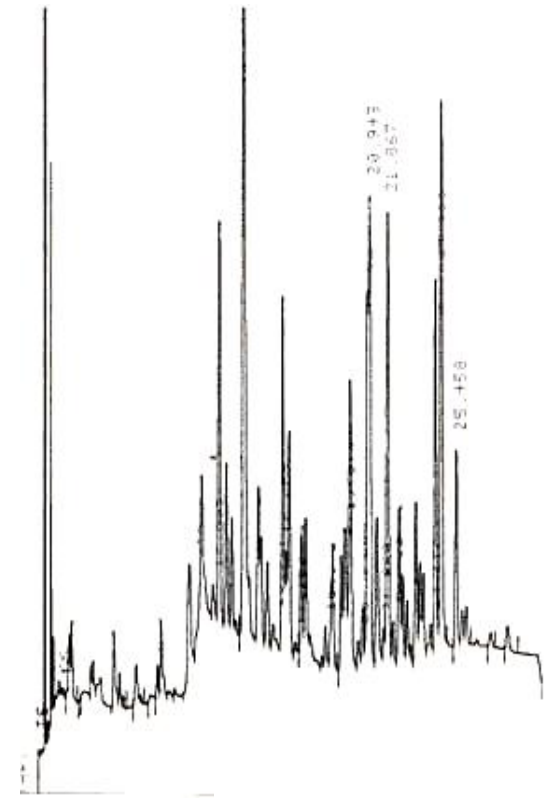
POROVNÁNÍ NÁSTŘIKOVÝCH TECHNIK

SPLIT
21 %

SPLITLESS
52 %

ON-COLUMN
100 %

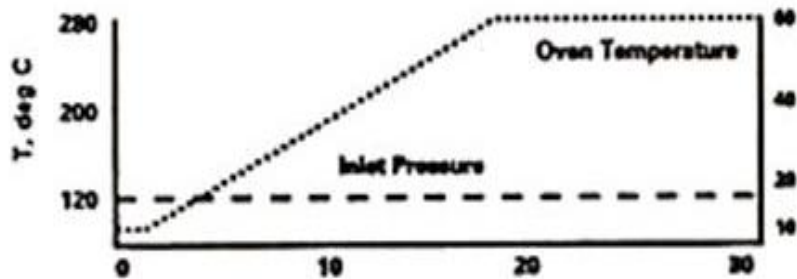

ELEKTRONICKÉ ŘÍZENÍ TLAKU

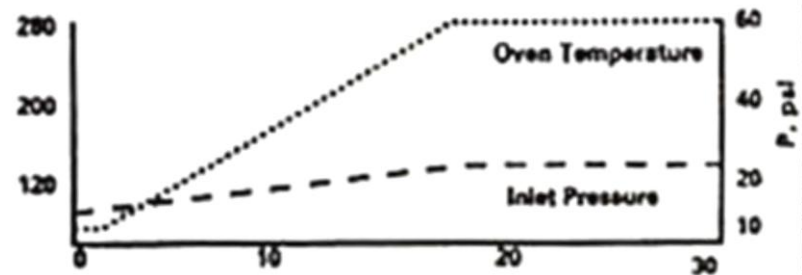
ELECTRONIC PRESSURE CONTROL (EPC)

SPLIT, SPLITLESS, ON-COLUMN, detektorové plyny

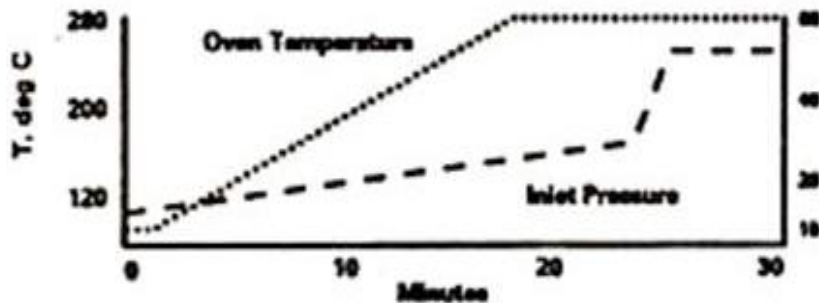
Konstantní tlak

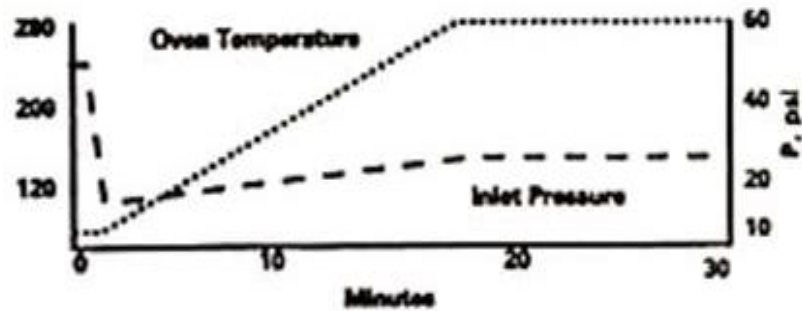
Konstantní průtok

Programování tlaku

Tlakový pulz + konst. průtok

ELEKTRONICKÉ ŘÍZENÍ TLAKU

ELECTRONIC PRESSURE CONTROL (EPC)

Při aplikaci teplotního programu:

↑ **Teplota** ⇒ ↓ **retence**

↑ **DIFFUZIVITA** ⇒ ↑ **OPTIMUM LINEÁRNÍ RYCHLOSTI**
(udržení konstantní účinnosti)

↑ **Teplota** ⇒ ↓ **lineární rychlost u** ⇒ **programování tlaku = udržení u**

Výhody EPC:

- zlepšení reprodukovatelnosti RT
- zkrácení analýz
- snížení diskriminace a rozkladu termolabilních látek
- nástřik větších objemů (do 5 μ l s tlakovým pulzem)
- zlepšení rozlišení (užší píky) i pro později se eluující analyty

ELEKTRONICKÉ ŘÍZENÍ TLAKU

ELECTRONIC PRESSURE CONTROL (EPC)

Porovnání nástřiku různých objemů

Objem: 1, 3, 5 μl (= 10, 30, 50 pg PCB v nástřiku)

Kolona: DB-5 (60 m x 0.25 mm x 0.25 μm)

$$\text{Relativní odezva (\%)} = (A_{n \mu\text{l}} / n * A_{1 \mu\text{l}}) * 100$$

a) Konstantní tlak:

16 psi = 0.74 ml/min při 60 °C
= 0.33 ml/min při 270 °C

PCB	1 μl	3 μl	5 μl
28	100	93	91
180	100	78	52

b) Konstantní průtok:

0.74 ml/min = 16 psi při 60 °C
= 28.2 psi při 270 °C

PCB	1 μl	3 μl	5 μl
28	100	85	94
180	100	89	118

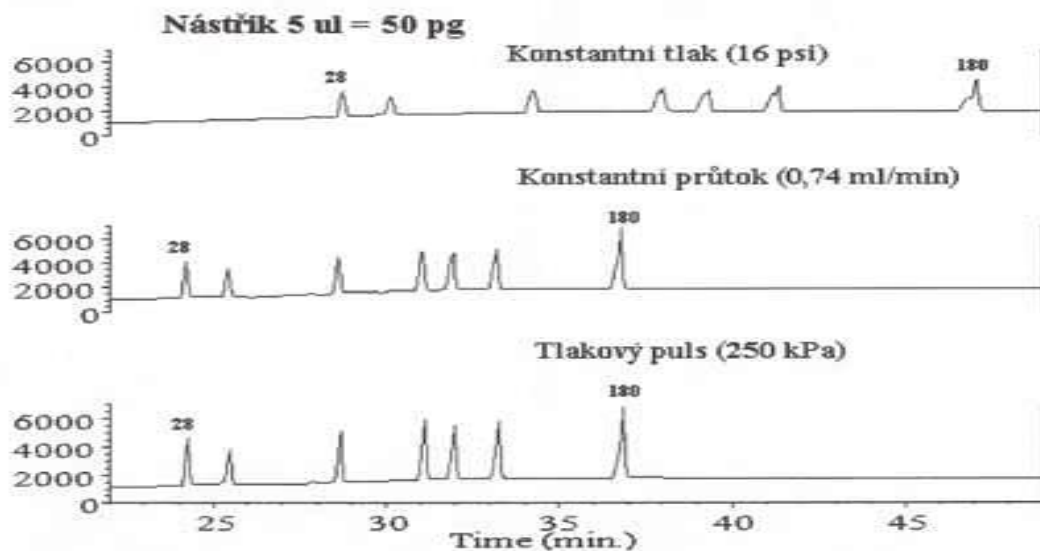
ELEKTRONICKÉ ŘÍZENÍ TLAKU

ELECTRONIC PRESSURE CONTROL (EPC)

Porovnání nástřiku různých objemů

- c) Tlakový pulz: 150, 200 a 250 kPa po dobu splitless periody,
dále konstantní průtok 0.74 ml/min

	150 kPa			200 kPa			250 kPa		
PCB	1 μ L	3 μ L	5 μ L	1 μ L	3 μ L	5 μ L	1 μ L	3 μ L	5 μ L
28	100	89	91	100	88	95	100	97	97
180	100	85	94	100	99	100	100	96	100

NÁSTŘIK VELKÝCH OBJEMŮ

LARGE VOLUME INJECTION (LVI)

Důvody pro aplikaci:

- Možnost snížení LOD/LOQ
  - např. 1 μ l roztoku o konc. 1 mg/kg = 50 μ l roztoku o konc. 20 μ g/kg
 $\Rightarrow$ 50 x nižší LOD/LOQ
- Možnost zjednodušení přípravy vzorku
  - lze vynechat zakoncentraci vzorku (RVO, N2)
  - lze snížit poměr navážka vzorku / konečný objem extraktu (příprava zředěných extraktů)
- Možnost on-line spojení metod
  - extrakce vzorku + GC nebo LC - např. SPE + GC/MS nebo LC/MS
  - LC separace + GC separace

NÁSTŘIK VELKÝCH OBJEMŮ

LARGE VOLUME INJECTION (LVI)

Realizace

- problémem je velké množství nastříkovaného rozpouštědla, které způsobuje rozšíření nanášené zóny a zatěžuje detektory
- jsou aplikovány různé technické varianty řešení založené na odstranění (odvedení par) rozpouštědla před analytickou kolonou

Aplikované technické varianty

- COOL ON-COLUMN NÁSTŘIK - **COC**
- COC S VÝSTUPEM PAR ROZPOUŠTĚDLA
(COC - solvent vapor exit, **COC-SVE**)
- TEPLTNĚ PROGRAMOVANÝ SPLIT/SPLITLESS NÁSTŘIK
(Programmed Temperature Vaporizing Injector - **PTV**)

NÁSTŘIK VELKÝCH OBJEMŮ

LARGE VOLUME INJECTION (LVI)

TECHNIKA	REALIZACE	OBJEM	NEVÝHODY
COC	předkolona $\approx$ 5 - 10 m	do 100 μ L	akumulace netěkavých látek
COC-SVE	předkolona + SVE	do 1 ml	akumulace netěkavých látek
PTV	- řízená rychlost nástřiku - upravený liner (popř. s náplní) - kryogenní chlazení (CO ₂)	do 1 ml	zráta těkavých látek

NÁSTŘIK VELKÝCH OBJEMŮ

LARGE VOLUME INJECTION (LVI)

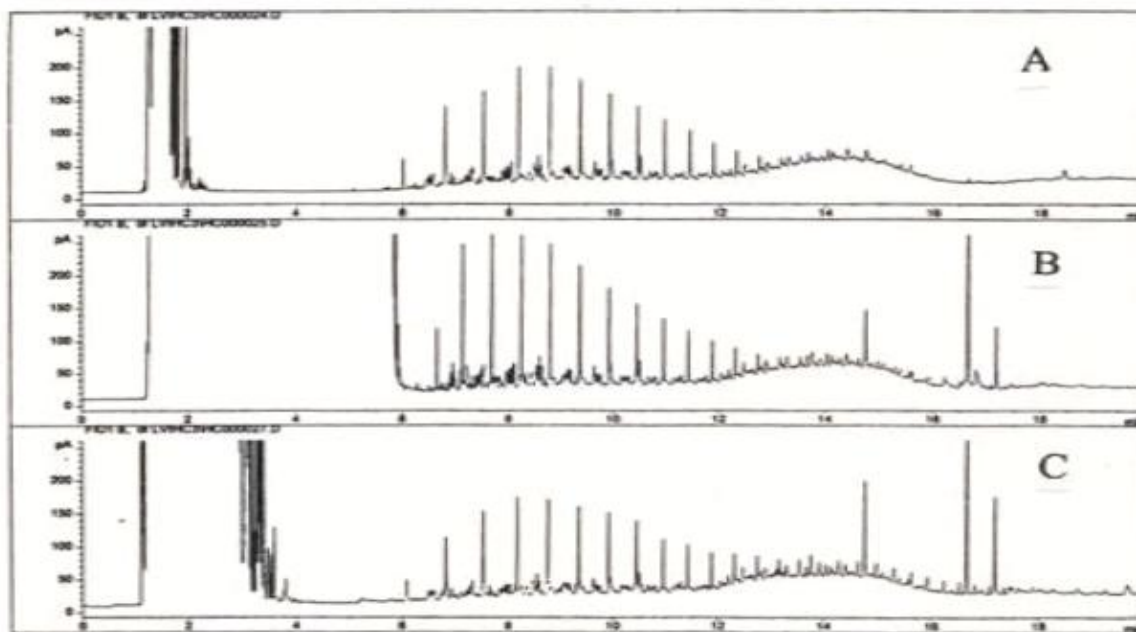
Porovnání COC technik

Referenční vzorek minerálního oleje v hexanu, GC/FID

A) COC - koncentrace 1 mg/ml, nástřik 1 μ l

B) COC-předkolona - zředěno 50x (=0,02 mg/ml), nástřik 50 μ l

C) COC-SVE - zředěno 50x (=0,02 mg/ml), nástřik 50 μ l

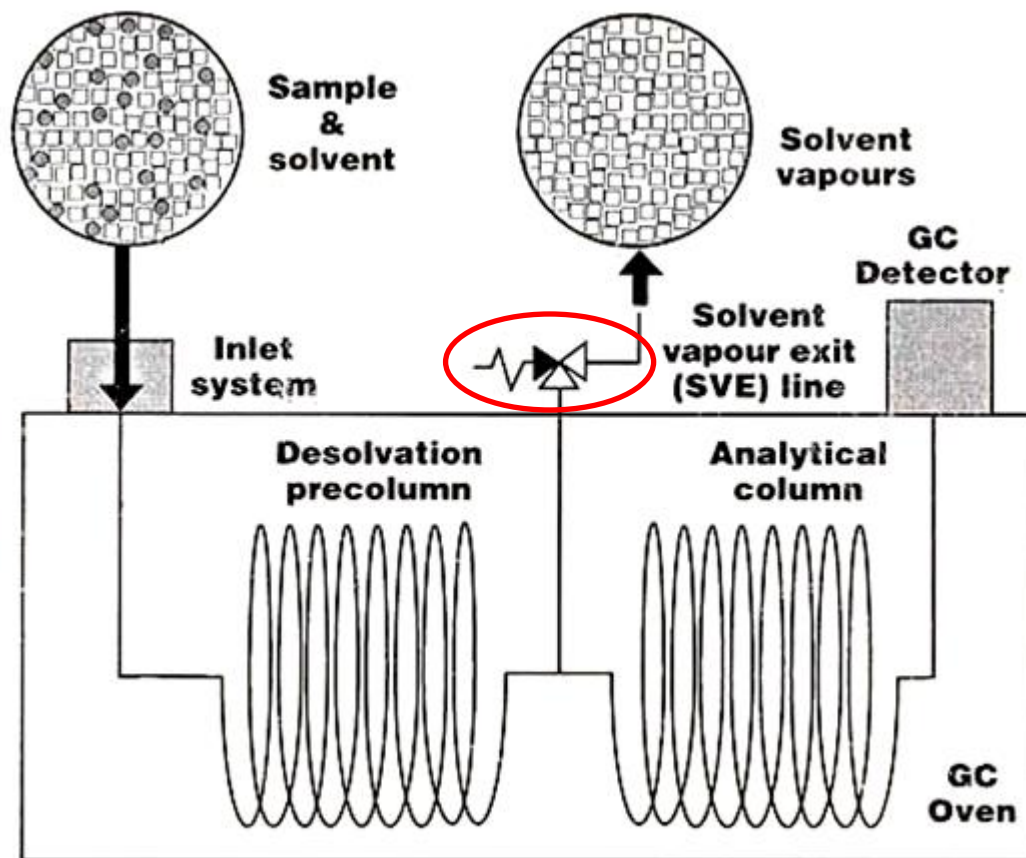
NÁSTŘIK VELKÝCH OBJEMŮ

LARGE VOLUME INJECTION (LVI)

REALIZACE COC-SVE

1. *Odstranění
(odvětvení)
rozpouštědla
za předkolumnou*

2. *Programování
teploty po
odstranění
rozpouštědla
(senzor, FID)*

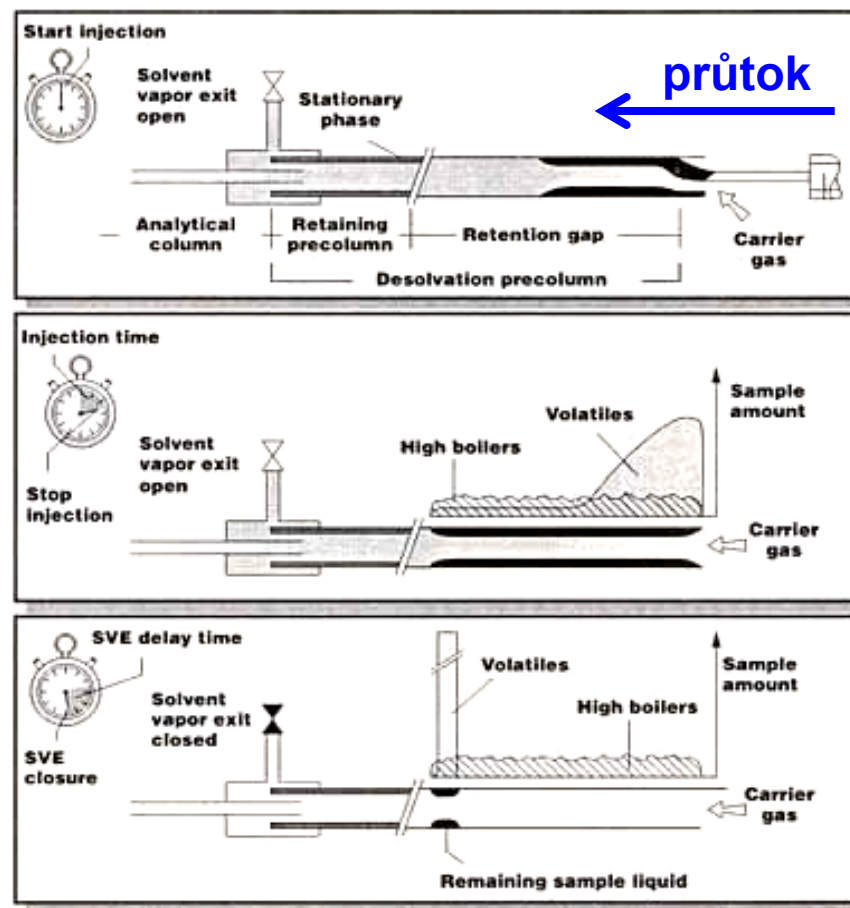

NÁSTŘIK VELKÝCH OBJEMŮ LARGE VOLUME INJECTION (LVI)

COC-SVE: DETAILNÍ POHLED NA NÁSTŘIK

* *Minimální ztráty
těkavých látek*

* *Kontaminovaná
předkolona může způsobit
chvostování píků
(projevuje se např.
u čistých roztoků STD)*

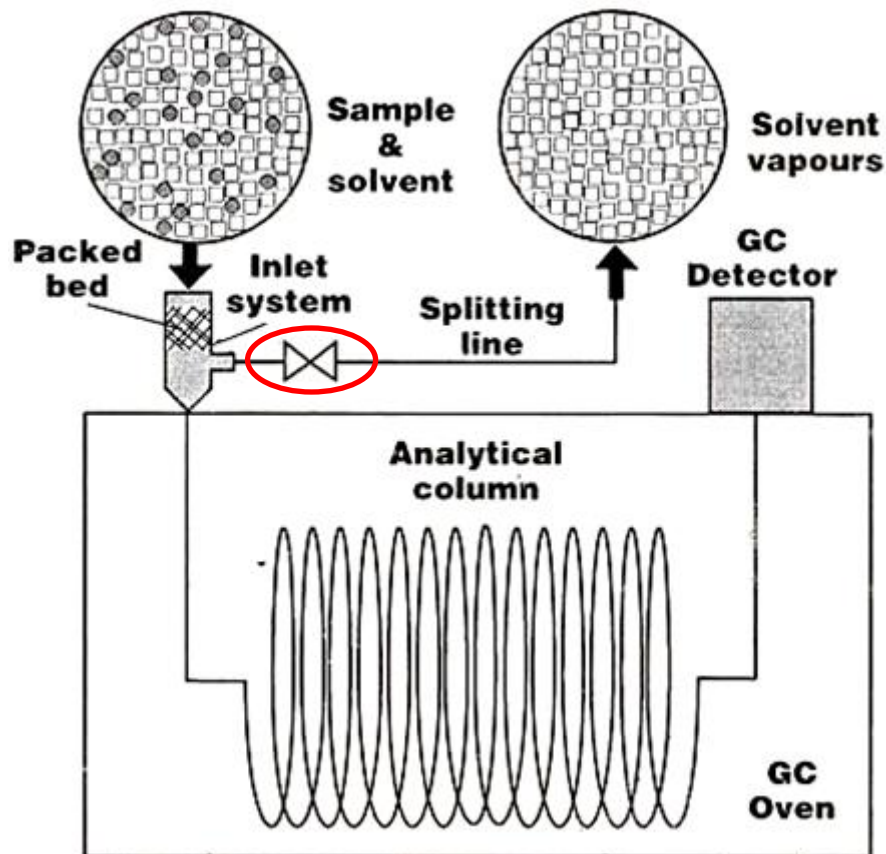

NÁSTŘIK VELKÝCH OBJEMŮ LARGE VOLUME INJECTION (LVI)

REALIZACE PTV

*1. Odstranění
(odvětvení)
rozpuštědla
přes splitovou
linii nástríku*

*2. Programování
teploty nástríku
po odstranění
rozpuštědla
(senzor, FID)*

NÁSTŘIK VELKÝCH OBJEMŮ

LARGE VOLUME INJECTION (LVI)

REALIZACE PTV - požadavky na technickou realizaci

- * Malý vnitřní objem injektoru pro usnadnění rychlého záhřevu
- * Malý vnitřní objem insertu (stejný důvod), cca 15 -150 μ l
- * Insert (liner) naplněný skelnou vatou či jiným nosičem
(zádrž kapalného vzorku - minimalizace ztrát vysoce těkavých l.)

*Jestliže rychlost nástřiku = rychlosti odpařování rozpouštědla,
je teoreticky možné nástřikovat jakékoliv množství vzorku*

Automatizované řešení

1. Aplikace senzoru na splitové linii - umožňuje optimalizaci podmínek odpařování rozpouštědla (rychlost, teplota, průtok), nastavení procenta odstranění rozpouštědla
2. Nastavitelná rychlost nástřiku

NÁSTŘIK VELKÝCH OBJEMŮ

LARGE VOLUME INJECTION (LVI)

PTV nástřik - SPLIT/SPLITLESS

1. Nástřik kapalného vzorku - do chladného injektoru s otevřeným splitem
2. Rozpouštědlo je unášeno do splitové linie společně s velmi těkavými látkami
3. Split je uzavřen a injektor prudce vyhřát - látky jsou přeneseny do kolony

Výhody a nedostatky

Nedochází k diskriminaci v jehle a nástřiku a případné tepelné degradaci sloučenin (oproti klasickému SPLIT/SPLITLESS)

Minimální problémy s kontaminací kolony (nutnost pravidelně měnit náplň insertu)

Ztráty velmi těkavých analytů (nutná kompromisní optimalizace: volba náplně insertu, teploty a průtoku)

NÁSTŘIK VELKÝCH OBJEMŮ

LARGE VOLUME INJECTION (LVI)

POROVNÁNÍ COC A PTV

Počet nástřiků:

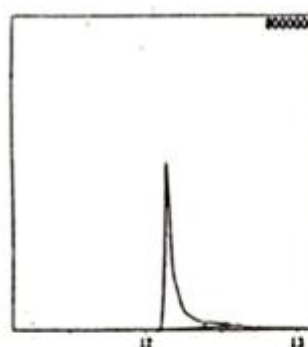
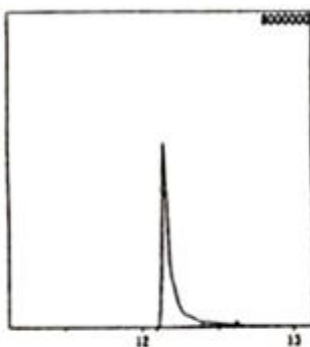
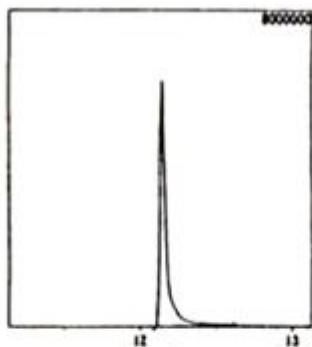
20

30

40

50

COC

PTV

